

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ

Bűn és bűnbódés

A magyar író, ha már nem ő van a legnagyobbnak kinevezve, Körtefákról se ő fityeg, plagizálni sem áttallana! Mielőtt azonban ebbe beleélné magát valaki, idézem a Magyar Nemzetet, ahol is így nyilatkozik Balogh Tibor professzor, az agresszivitás nagy tudora, hogy hát a gyerekek odahagyják a felsőbb tanulmányaikat, megmosolyogják a Kossuth-díjakat, hiszen annyi korpát, amennyit egy élet munkájáért a Kossuth-díjjal odalöknek, ők fél év alatt megkeresnek, mi ez – kérdi a professzor úr –, ha nem „a totális kiüresedtség. *A bűnözés tükrében az egész világon azt lehet látni, hogy utolsó tartalékait éli fel a civilizáció.* (Kiemelés tőlem! Na ezt!, szerkesztő úr, ezt szerettem volna mindig leírni, olyan tudósos! Hogy ezt is megértem!) De bízni kell abban, hogy megváltozik a tendencia, mert különben az élet értelme kérdőjeleződik meg.” (Tisztelt professzor úr! Tegyük fel, hogy ez a zárójel párnás ajtó egy jól fűtött könyvtárszobán, ahol csak mi ketten beszélgetünk, nem hallja senki más! Valljuk be így, magunk közt, hogy kincstári ez a bizakodás, az élet értelme e tekintetben már rég megkérdőjeleződött, rohanunk kioldott fékkel az ismeretlenben, s ha közelestant csak lokális katasztrófáról számolhatunk be egymásnak, az kéjgáz, hogy a csizmadiáról már ne is beszéljünk! Amit az angol puritanizmus felhalmozott, annak már a mai angolok is a végét rágják, vallásháborújukkal, brüsszeli stadionharcukkal, barbárhordaságaikkal a kontinensen. Benne járunk már rég az újbarbárság korában, s hogy akár drasztikus kimetszéssel, műtéttel se tudjunk úrrá lenni a helyzeten, itt vannak nekünk a bűnpártoló – liberális?, magyar hantás-liberális? – ideológiák, melyeknek háza elejét nem illetheti szó, hiszen az ember tüstént *valamista* lesz! Nem tiszteli a lánya felcsinálójában, fia gyilkosában, háza rágyújtójában, éjszakája csendháborítójában az *embert!*... De hát épp erről kívánnék szólni a magam laza modorában, hadd ne írjam el legalább én magam elől a cikket.)

Valahogy nem letem rá a lelki békémet a restauráció útjára térítő tanításra a magyar sajtóban (a minden képzeletet meghaladó mértékben lealjasodottban) a taxisofórt leütő és halálra rugdosó kislányok esetével kapcsolatban. Ez mintha nem volna helyénvaló, gondoltam magamban, s mohón falva tovább a sajtót, azt olvastam ki a sorokból és a sorok közül is, hogy na bumm! Kelltek nekik, szegényeknek!, ahogyan Rejtő Jenő írja a *Grand Hotel*ben, ahol is a háziszolga megint menyasszonyát, a bennszülött mosónőt, mondván, ez volt az az úr, aki megölte azt a hölgyet, mire a lány: kellett neki, szegénynek!; s ha én most fölvetem a kérdést, mi lesz a két gyilkos tinivel, már érzem is a felvonódó szemöldökök súlyát – igen, igen, mint Radamesz a sziklasírbolt kőlapját –: tán csak nem a büntetés, vagy szebben szólva, a szankció kérdését merészelem feszegetni? Mert egyelőre, ugyebár, elmeorvosok vizsgálják őket, s ha betegeknek találatnak – ami kizárólag a vizsgálat mélységétől függ, mint köztudomású! –, akkor netán már el is követtem a kiskorúakkal szembeni legfőbb és főbenjáró jogsértést?! Hogy gyilkosok? kellett nekik, szegényeknek!

Ha azonban ez még elsikkad, vajon számon kérhetem-e a szankcionálását a csongrádi ifjú gyilkosnak, aki vasrúddal verte agyon rokonát némi pénzmagért, és így tovább, idézhetném az egész cikket, megannyi kiskorú gyilkosról és majdnem arról (rajtuk nem múlt, vertek, rúgtak tiszta erejükből!), hogy a nagytati túlélte, az ő baja!, most kussolhat, mert jönnek a jogvédők, s ráhúzzák a vizes lepedőt)! És így tovább! Tágítva a kört azokkal, akik rábőszítették a lakosságot a szerencsétlen cigányokra, akik most attól rettegnek, hogy őket fogják agyonverni néhány szemét, ótvaros bűnöző miatt, akiket a vasárnapi budai jogvédők védelmükbe vettek. Hogy az ember már fél megkérdezni – én történetesen nem félek megkérdezni –, kinek jó az, ha a cigányok szociális helyzetének ügyét összemossuk a cigányok emberi jogának ügyével...? És hogy miért nem félek, ki áll a hátam mögött...? A

miniszterelnök áll a hátam mögött, azzal a parlamentben tett kijelentésével, miszerint addig nem lesz rend, amíg a cigányok nem határolódnak el a bűnözőktől... És bizonyos értelemben a belügyminisztert is a magam pártján tudom, ő is ott áll a hátam mögött, hiszen embert, szegényt, úgy összerándulni képernyőn, egyenes adásban még nem láttam, mint amikor a pintérdezsős Pálffy megvallotta neki, százával kapják a leveleket, hogy Tökölre (vagy Tökre?) küldjék letelepedni a bűnözőket, ahol neki háza van. Ez a bejelentés engem és a belügyminisztert feloldhatatlan, meleg együttérzésbe fogott össze, nem is értem, miért nem látom egy ideje a pintérdezsős csevelyekben azt a Pálfyt, nyilván rekedt. Úgyhogy velem nem tanácsos ujjat húzni, hiszen két pártelnök is egyetért velem! Könnyű így bátornak lenni, persze!

Amikor tehát Balogh Tibor professzor úr bedobja azt, hogy „az egész világon azt látni, hogy az utolsó tartalékát éli fel a civilizáció”, valahogy nem tudok olyan könnyen átlendülni, mint veréb a lócitromon, azon, hogy kislányok taxist ölnek, majd amúgy véresen szórakozni indulnak. Vajon mivel alapozták meg azt a puritán időszakot az angolok, aminek most az utolsó morzsáit csipegetik fel? Nosza, megkértem könyvtáros ismerősömet, ajánlana némely forrásmunkát, hogy ne csak azt szajkózzam, amit a középiskolában belém vertek, hogy a manufaktúrák tulajdonosai elűzik földjeikről az angol parasztot, hogy legyen legelője a birkanyájaknak, mire azok, az elűzött parasztok fölzúdulnak Londonba – mit tehetnének, még ha tudnak is úszni, a kontinensre nem úszhatnának át, kényelmes jobbágysorba! –, ahol ipari rabszolga lesz belőlük; vagy megélhetési bűnöző! Csakhogy az a hatalom ezt nem tűri el. Mondjam azt, hogy nem képmutató? Mindenképpen tiltja, s ha mégis elkövetik, kegyetlenül bünteti. S ebben nem akadályozza meg semmiféle emberjogi mozgalom. A tőkét védi az ő törvényük; hol van még a költő, aki a tőkét döntetné. Hacsak nem Shakespeare – de az annyi mindent összeírta! –, aki pénz és erkölcsi romlás közt egyfolytában összefüggést fedez fel és tesz szavá. Idézzünk tőle egy ravaszat: „Ne, itt arany! – De méreg ám ez is: / Többet pusztít e förtelmes világon, / Mint kotyvalékod, melyet tilt a törvény. / Én adtam mérget néked, nem te nekem.” Ugye, meglepő – annak, aki nem tudta –, hogy ezt a líraian ifjú Romeo mondja, s nem Shylock például, akiről inkább föltennénk, hogy egyvégtében aranyon járjon az esze. Ám a tőkedöntögetés még Shakespeare-nek sem jut eszébe! Iszonyú, hogy a tőke működteti a dolgot, s rettenetes, hogy egyelőre nincs mit tenni, na de majd ha „megváltozik a tendencia”... Vagy ezt nem Shakespeare, hanem Balogh Tibor professzor reméli...? Négyszáz évvel később?... Hogy Balogh professzor úr ilyen derűlátókat nyilatkozhat még mindig, ahhoz az angolok keményen büntették a bűnt. Na, ezért kértem meg könyvtáros ismerősömet egy hónappal ezelőtt, kerítsen valami forrásmunkát, hogy ne találomra idézzem, kinek mikor vágták le a jobb karját autólöpésért (szekér-, taliga-, ló-), milyen gyilkos tinilányokat vészőztek meg nyilvánosan a piactéren, ha taxist (vándordiákot, postakocsist) öltek, fittyet hányva emberi jogaikra, kit vetettek ki a falvak, városok szűkebb közösségéből, s miféle bűnökért, *per zsupp!*, a falvak és a városok lakóinak emberi jogára figyelmezve inkább, mint a randalírozó, a haramia és a megélhetési bűnöző emberi jogaira, mi több, ez még csak eszükbe sem jutott. Szörnyű volt, de lett rend. Ami most van, az is szörnyű, csak nincs rend! Remény sincs rá! És persze sértették kisebbségi és emberi jogát a munkakerülőknél, a megélhetési gyerekszüllőknél dologházakkal, a városok kellős közepére épített városházákkal, melyeknek pincéjében tömlőc volt, azon jó nagy ablak, hadd lássák az arra járó polgárok, miként sínylődik a húgyos, reves szalmán az adós, a tolvaj, a csaló, a sikkasztó, a házasságtörő és házasságszédelő, a gyermekét elhagyó anya és az asszonyát, gyerekét lazsnakoló, rugdosó, részeges apa. A gyilkosok, gyújtogatók, haramiák nem részesültek efféle kegyben, őket kivégezték. A piactéren. Nagyon kegyetlenül, elrettentésképpen. Példaadás végett. Füttyülve a gyilkos emberi jogaira. Úgy vélték, hogy a város polgárainak a jogai előbbre valók. Legalábbis annyi nekik is van. Hogy ez szörnyű volt?! Az nem kifejezés! Ennél már csak az szörnyűbb, ha valakiknek az érdeke azt diktálja, hogy senkit se óvjanak meg senkitől! Hogy álljon vissza valamiféle ősállapot?! A gazdag, az meg tudja fizetni a maga személyes védelmét, elég megnézni azokat a vasbeton erődítményeket, amiket kéjvillaképpen Magyarországon manapság építenek. Ezekről azonban nem szól az emberjogi mozgalom, ezek tulajdonosait nem vádolja meg senki szegregációval, elzárkózással és e szónak egyéb sanda származékaival.

(Nos, nem fejből írom ezt a fejtegetést, ha könyvtáros ismerősöm, akit egy hónappal ezelőtt kértem meg rá, eleget tesz kérésemnek, s utána néz, kit hogyan s miféle bűn fejében büntettek az újkori

Angliában, annak is inkább a középkora végén. De hát nem kaptam meg a forrásmunkát, csak a hegy alatti abrakolás szép példajaként egy cetlit, rajta annyit, hogy Angliában 1794-ben felfüggesztik a személyi sérthetlenség törvényét, nem kisebb személyiség teszi ezt, mint William Pitt miniszterelnök, már huszonnégy évesen miniszterelnök, 1812-ben pedig újra bevezetik a halálbüntetést... Idemáoltam. Pizkosul elgondolkoztató, hogy a maga piacgazdaságát már rég befejező, bankjait konszolidáló, vígan onedinező Anglia sem restelli, hiszen a törvénytisztelő polgár érdekeit elretentő törvényekkel és megsemmisítő ítéletekkel kell védeni, különben az egész rendszer rohad szét az im- és amoralitásában... Ezt a dokumentumtöredéket, amin alapulगतok e hónapban, egy érdekes megfigyeléssel egészíteném ki... Humoros lesz, szerkesztő úr, legalábbis kegyednek!... Megfigyeltem, hogy a legtöbb író, lekanyarítva szemüvegét, parókáját, s az esti pohár vízbe téve fogsorát, mindig megemlíti, hogy neki aztán, de igazán, egy nagy munkatársa volt, van, lesz – mint Lenin, aki élt, él, élni fog! –, s az nem más, mint a felesége! Érdekes!, gondolom én ilyenkor, megvallván, hogy a könyvtáros ismerősöm, akit felkértem, nem más, mint a feleségem! Egyéniség! Vérfeség! Azt tesz, ami jön neki, a középkor végi Anglia nem jött neki!... Na, itt a tévedés, szerkesztő úr! Hogy hát nekem már a házasságom sem jó? Ellenkezőleg, szerkesztő úr, olyan, mint az egyirányú sugárút. Öröm haladni rajta, ha épp arra vezet az ember útja... Most épp nem vezetett arra. Kértem tőle a múltkor is, volt valami író–olvasó találkozásom, a *Holló úr* megjelenésére, még közönség is volt, meglepetésemre, kértem: na, milyen volt?, kíváncsi az ember, sőt, hiú – már-már hiú! –, hány kötete jelenhet meg még az életben...? Válaszol a derék hitves és leghűbb munkatárs: sokat beszéltél, akik hátul ültek, fáztak. Vérfeség! Dejsze mindenki hátul ült!, mondom erre én éleselméjűen. Erre azonban nem válaszolt, s én értettem: tehát mindenki fázott... Úgyhogy csak irigyelni tudom az összes író, akinek a felesége a legfőbb munkatársa, aki nélkül meg se tudta volna írni, bele se fog!... Így van aztán, hogy ami a tőkét védelmező jogot és jogszolgáltatást illeti, az én kelekótya fantáziámra kell hagyatkoznia az olvasónak, ne csodálkozzék, ha az Ezeregyéjszakából az almatolvajt lefejező kalifa beúszik a tizenhetedik századi Londonba, vagy az Alival hűtlenkedő kedvesét kegyetlenül elfenekelő dzsinn összekuszálódik a *Koldus és királyfi* vétkeseivel, akiket olajban főznek meg, lassú mártogatással.)

Aki megszerette e röpké nyolc évében a megváltozott rendszernek a szocializmusban szocializálódott magyar rendőrséget, az előtt le a kalappal! Én akkor gyakorlom magamat emez önmegtágadásban, amikor nyolcvanötlet megyek, s kétezerre büntetnek – nyilván azért, hogy ne is lássák, amint százharminccal húznak el a hátuk mögött a negyvenmilliót érő Mercik és Audik... Belátom, eredményt kell felmutatniok, mit mondjon a parlamentben Kuncze Gábor, belügyminiszter és miskakancsó, mely elnevezésből a nép szeretete folyik. Meg hát a költségvetésbe az autósoktól befolyó lé sem megvetendő... Egy szó mint száz, igyekszem én megszeretni a rendőrséget, s néha sikerül is, olyankor például, amikor a szívem szakad meg, olvasván, hogy már megint bántalmaztak a kihallgatás során valami nyugdíjas veséjét addig rugdosó emberjogost, amíg az le nem szakadt (a vese). És azokat is megértem és megbecsülésembe fogadom, akik azt mondják, hogy ne állítsuk vissza a halálbüntetést – *ne zülljünk oda vissza*, örvendjünk, hogy túl vagyunk rajta! Csak úgy – teszem hozzá –, mint lakásában lemészárolt polgár (ő is túl van már rajta!), aki nem nyitott ajtót, de pechére otthon volt, amikor rányitották, hogy kirabolják. Minek ül otthon az ilyen, ha betörő jön, az emberi jogaival és jogvédőivel? Menjen el inkább moziba, miután a lakását kirámolták, többé úgyszem fog neki telleni rá.

Én tehát megértem, s minden módon igyekszem – lám, nyomtatásban is! – rávenni az apát, hogy várja ki nyugodtan, amíg szabadul, s szembejön vele az utcán a gyereke gyilkosa... Hát még mit nem! Tán Pakisztánban forgatták azt a filmet, amelyben a nemierőszak-tevőt egy stadionban, nyilvánosan megbotozták! A nemi erőszakra nem készült film, úgyhogy azt nem tudta levetíteni előtte a kényes európai sajtó!... Én tehát mindent megteszek, cserébe csak egyet kérek, a nyomaték kedvéért új bekezdésben.

Magyarázza meg már valaki, kinek jó ez!? Mert részemről oké! Nekem, mint haladó szellemnek, ebben nagy gyakorlatom van. Én azt is megértettem már, hogy miért jó, ha egy velejéig vérszomjas, tömeggyilkos, emberellenes, elnyomó, elembertelenítő, agresszív társadalmi rendszer fennmaradása és továbbélése végett némelyek az életüket áldozzák! Hogy sokáig verték őket előzőleg, az nem elég indok és borzalom. Az igazán borzalmas az volt, amikor még csak nem is verték őket! Jött nekik!

Mondják, még most is, utólag! Ők arra gondoltak, hogy a fehérnek kinevezett fekete mindenkinek jó lesz; noha látták esetleg – de volt úgy, hogy még csak nem is látták –, hogy a dolog sehogyan se fehéredik, tán csak szürkül. De hogy aztán, később úgy alakulhasson! De amikor a rendszerben nyomokban sem volt meg az úgy alakulás szándoka! Csak banditizmus volt, állami, erőszakszervezeti rangra emelve...! Egy csöpp demokrácia nem sok, annyi sem volt az élet vizében. Vagy vízenyőjében, amiben tengődni a kor fiának, lányának adatott?!... Mert ha nem magyarázza meg senki immár, a magamfajta bávatag, ráérős, el-elkéső végzett filozopter még arra jut, hogy csak azoknak klassz az emberi jog, akik olyan észrevétlenül vezetik vissza világunkat valamiféle elődemokrácia előtti állapotba, mint cirkuszi kutyaidomár az ebet a ketrecébe.

De kik ezek? S mit akarnak? Van itt erőfeszítés, amit meg kell tenni, anélkül is, dögivel, miért készítetik a kor bánatos emberét nem létező erőfeszítésekre, illetve, nocsak, nem is olyan könnyű megfogalmazni: olyan keletkeztetett bajok belátására és lebírására, amilyenek például egy rablógyilkos lelkének megértése vagy egy nem mosakodó, eltetvesedett, előtvarosodott család elkülönítése fölötti meditáció és tiltakozás, ahelyett, hogy nevezett családot jól valagba rúgnák, s elküldenék mosakodni.

Van, volna itt valami voluntarista tánccsoport, magyar író legyen a talpán és a tollszára végén, aki körül tudná írni?! Itt ropja az ember agyán és idegein, s az még hagyján, hogy az enyimen, nekem bliktri, ha meg kell fejtenem, s magamban kell ledarálnom rejtélyeket...! Na de a sok szegény halandó! Akiknek nem éppen az absztrakció a mindennapi kenyerük (és eladhatatlan szabolcsi almájuk). Kikből áll ez a tánccsoport, miért álltak össze, s ki bízta meg őket, hogy művészetükkel kéretlenül, már megint szórakoztatni próbáljanak egy egész országot...? Mintha csak azt próbálnák itt belénk taposni, hogy az jó nekünk, ha rossz! S a dolog ravasz! Hiszen adva van ehhez egy hihetetlen vágyözlön: a fogyasztás, a konzumálás roppant bélaí vágya (hogy ki az a Béla, szerkesztő úr? nem létezik, így neveztem el a jelenséget), miszerint fogja a húszesztendősi Daciáját, belevágja magát családostul, s egy-két éve még kiauatózott a gyáli piacra, de Demján Bednij épített neki azóta szertartási csarnokot, kiauatózik tehát a Tescóba, s ott gyilkosságból épp megjövő, véres ruhájú kislányok társaságában ellézeni a napot. 'Sze vásárlásra már nem nagyon futja, de ha ezt szóvá tenném, diadalmasan mutatna rá a kiló kenyérré a bevásárlótalicskájában: hát ez mi a túró? S hogy luxusigény-kielégítés is történjék, nyakalja a lónyálat (ízestített szódavíz, Coca, Pepsi satöbbi), mert ő igényes egy fogyasztó, bármit meséljen is az orvostudomány, miszerint a szomjat legjobban a víz oltja, s az a legegészségesebb is. A magyar ember a fél kezében egy soha nem nyerő nyereményssorsjeggyel és egy üdítősi flaskaival sétál ki az árnyékvilágból. Még hogy emberi jog, demokrácia, mások nyomora, szolidaritás, magyarság, erkölcs...! Szép pénzt fog keresni az a vállalkozó, aki a megfelelő pillanatban dobja majd piacra az autó nélküli autódudát, aminek nyomogatásával a kor magyarja adja tudtára mindenkinek: Itt én jövök, félre az útból! Én jövök itt! (Jövök itt én?)

Még hogy bűn és bűnhődés!

Még hogy demokrácia!

Úgyhogy, drága kormányzó koalíció, lám, a magam sajátos és elszigetelt módján népszerűsítem én a rendszert, amibe megérkeztem és élnem adatott és adatik. Ezt meg tetszetek volt teremteni, „keményen, vastagon”, ahogy a költő mondja. Lelkem nyalandó lépes méz, ha olvasom, hogy hát persze hogy nem lehetett felvásároltatni az országot a magyar emberrel, hol volt itt annyi készpénz. Ki kellett azt osztani, mondja maga Lengyel László, s igaza van! Aztán, hogy az osztás során némely ölések adódtak, azt ellensúlyozzuk némely emberjogi mozgalommal! Sajátossal. Ebben olyanok vagyunk, mint Noé! Még nincs itt az özönvíz, de a bárkát már építjük a dombtetőn. Ha neki bejött! Lehetnék esetleg én a két medve azon a bárkán? Két természetesebb bocsrá futná belőlem.

Hogy ez már nem is annyira absztrakt, mint abszurd? Ó, drága szerkesztő úr!, ha más területről vett példáimat előadhatnám! De miből fogok megélni akkor öregkoromban, már leszámítva azt a fényvisszaverő narancssárga mellényt, amiért én is harcba szálllok? Legyen olyan minden magyar írónak – a körtefásaknak persze nem –, hozzá szöges bot, amivel fölszurkálhatják a bankok előtti pázsitról a szél sodorta (nem fergeteg, mint a rohanó sereg) sajtupapírt. Ez idősecskén egészséges lesz, és tanulságos ifjabb írónemzedékeknek.

De ha már a kultúránál tartunk, vegyünk egy szép, fejlett bűnt és virtuális büntetést.

Hogy milyen szép demokrácia épül itten! Vagy hogy a kor divatszavával éljünk: *alakítanak* ki itt nekünk! Mert eleinte még csak fürdőszobát alakított ki a magyar a fürdőszobátlan hatodik kerületi lakásában (meg is kezdődött a házak öntevékeny összeomlásának kialakulása). Aztán parkot alakított ki a ház körül, buszmegállót alakított ki az út mentén, parkolót alakított ki a Duna Plaza mellé; hogy a nőben a gyereket még nem kialakítja, az megbocsátható mulasztás, amiképpen az is, hogy az autópályadíjat sem kialakítja a külföldi tulaj, hanem csak *nem* fizeti a magyar ember, viszont a tüdőgümőkort Lajosmizsén kialakítja, amikor elkerüli a kialakított, de kifizetni sem akaródzó útdíjat. *Toll* – mint olvasom némely helyeken büszkén, hát mégiscsak megbecsülik az író, ha máshol nem, az autópályák bejáratánál kialakított kapukban! Szép jogi – középkori!, magyar! – szavakat menthetnének át, új tartalommal megtöltve – hagyjuk, szerkesztő úr, a léháskodást, még hogy a szocializmusból kivezető út pályadíja, ugyan kérem! –, mint például: dézsma, sarc, de a legszebb tán az úrbér, azt kéne kialakítani az autópályákon. Aki pedig nem fizet, esetleg kétségbe vonja a bűnözők emberi jogait, az az autópálya bejáratánál kialakított kínzókamrában megbotoztathassék, az ott kialakított deresre húzva, vagy esetleg újra kialakíthatassék a pallosjog, miáltal is kialakításra kerülhessen a fejnek a törzstől való elválasztása.

A kilencedik lapra tördelik be a Magyar Nemzet december 20-i számában Lőcsei Gabriella baljós hangulatú cikkét. Már a cím is: *Fekete jel*. Én nem vagyok ilyen sötéten látó, tisztelt Lőcsei Gabriella! Nemzeti Színház? Minek a'...? Hogy az 1837. augusztus 22-én megnyíló (akkor még Pesti Magyar Színház nevet viselő) Nemzeti az első igazgatója, Bajza József óta egyfolytában játszik e honban? (S ebben a kezdésben az sem akadály, hogy őt, az első direktort a nyitás előtt nem egészen egy hónappal, 1837. július 26-án nevezi ki a Pest vármegye felügyelete alatt működő RT választmányára...!) S aztán...?! Balhé persze volt akkor is, hiszen amikor a színház a 44. törvénycikk értelmében országos intézmény, ismert nevén Nemzeti Színház lesz, az Országgyűlés hiába bízza meg az Országos Színházi Küldöttséget, hogy keressen élére alkalmas igazgatót, a felhívásra, hogy Fáy Andrást idézzem, „nem akadt folyamodó, minőt az országos küldöttség reménylet”...

Minő napfényesen oldotta fel emez áldatlan helyzetet a mi derék művelődési Schwarzeneggerünk, Magyar Bálint! Nekünk ugyan se színházunk (nem lesz hamarosan), se folyamatos nemzeti színházi évadunk, *folyamodónk* viszont már volt, direktorunk a semmire pediglen már lett! Hát nem csodálatos? Ha pedig ezt összevetjük, tisztelt Lőcsei Gabriella, azzal a felzúdulással, hogy minek nekünk Nemzeti (lásd a minden képzeletet felülmúlóan koncepciózus magyar sajtót az 1994-et követő években), akkor én a higgadt tervezés, nyugodt kivitelezés szívós munkája fölötti elégedettségemet alig-alig tudom elfojtani. A fiúk dolgoztak! És nem felejtettek! Ők is csak Bourbonok!

Mert mi az, ami ebből a helyzetből, nagy valószínűséggel, kikerekedhet?

Mert ha igaz az, hogy az új Nemzetire „pénz elegendő se közel, se távol” (*Fekete jel*); hogy a VII. kerületnek már a Madách eltartása is gond, úgy kell neki a Magyar Színház, mint púp a hátára; ha pedig még az is igaz, hogy a Bán-féle (küllemében valóban elrettentő) Nemzeti-pályamű a mennyekből a „durva váz” szintre zuhintatott le a kulturális Terminátor₃ által (*Fekete jel*); s hogy ne mindig csak Lőcsei Gabriellának legyen igaza, tegyem hozzá: hogy színészeket úgy még nem aláztak meg, mint tették ezt a még létező Nemzeti művészeivel azáltal, hogy még csak ki se rúgják őket az állásukból, az állásukat viendik el a fejük fölül – akkor én nagyon, de nagyon elégedett vagyok!

Mert hogy csak az utolsó passzust vegyem! Trianon óta nem sikerült valami hasonlót és emlékezetest véghezvinni! Akkor eltávolítottak egy országot több millió magyar ember feje fölül. Most fáradhatatlan kulturális Exterminátorunk csak egy Színházat távolít el egy társulat feje fölül, megalázva, megszegyenítve, röhejessé téve, ártatlanul szégyenoszlophoz kikötözve a Nemzeti Színház minden tagját... Én boldog vagyok, hiszen mint magyar író, csak boldogság járhat át, ha belegondolok, ezt a szemem köpést azoknál sem mossa le a női öltöző és a férfi varroda elhelyezését determináló új direktor, Bálint András, akiket átvesz mondjuk az új Nemzetibe.

De hol van az még, boldog örömeimre és magyar írói elégedettségemre, tisztelt Lőcsei Gabriella?!

Hiszen ha egyelőre áll a „pénz se közel, se távol”, s az akasztófasort és hegyére állított vastraverz-piramist felvillantó díjnyertes pályamű „durva váz”, akkor itt most csak egyvalami biztos: MAGYARORSZÁGON MEGSZŰNIK A NEMZETI SZÍNHÁZ, és évekig nem jön létre helyette másik. (Ugye, nem

baj, szerkesztő úr, hogy ezt csupa nagybetűvel írtam, ígérem, hogy azzal fogom írni azt is, ha majd a Kortárs szűnik meg a szorgalmas és következetes miniszter-taticsek áldásos működése és következetessége nyomán; már ha Széles Gábor úr nem támogatta életre – adjon neki a Sors ezerannyit, ámbátor ne olyan keveset.)

Ha pedig nem lesz Nemzeti Színház Magyarországon, akkor lesz ugyebár egy befogadó színház, az meg minek...? Ürül itt annyi épület az elkövetkezendő kőszínház-szétverő években, hogy csak na! Befogadhat például a Thália! Bár az inkább vigalmi csarnoknak kell, amiképpen ezt a szerepet is betöltötte a régi kádári szilveszterek táján, amikor vastag elvtársak – síron innen és síron túl – megtekintették az üde és tutajos (ismeri ezt a szót, kedves Lócsei G.?) esztrád- és revüműsort a páholyokból, s fogadták utána ugyancsak a páholyukban a táncról még felhevült lágyékú táncművész hölgyeket... Hogyan?, szerkesztő úr! Ezt nem tetszettek tudni?! Nem írta meg a Népszabadság, annak is befogadószínház-apostola, Zappe László...? És Koltai úr sem írta meg a Színház című lapban...? Ejnyus-bejnyus, micsoda mulasztásus!

Nemzeti tehát nem lesz, hanem Magyar Bálint post humus örömére lesz a semmi. Az lesz! Ki-ki azzal írja be a nevét a nemzeti színjátszás történetébe, amire futja neki. Állni fog viszont, mint egy f... fűz!, szomorú, Bálint András, kicsinyke lelkében kicsinyke zavar. (Nagy nem fér el.) S kérdi majd Buzgó Mócsinggal szólva: mi voltam én ebben az ügyben? A „gazdátlan hang” akár már most is válaszolhat neki.

Hogy a „kisebbik rész akarnoksága” (*Fekete jel*), tisztelt Lócsei Gabriella? Önt ez, mint magyar és konzervatív kritikust és újságíró, nem tölti el végtelen rajongással és örömteli boldogsággal, amiből a vidámság sem hiányzik? Meg vagyok lepve, tisztelt Hölgy! Hallasson csilingelő kacajt, amit én egyre medvésebb jókedvvel fogok kísélni. Hogy a nemzeti intézmények sorsa nem játék?!, mondja Ön. De az! De az! Engem is csak ez aggaszt, hiszen mégiscsak gyalázatosság, hogy Nemzeti Színházunk valóban nem lesz egypár évig, ha ez a plánum így végbemegy. Márpedig végbe fog menni, hiszen MBB (Magyar Buldózer Bálint) végig fog menni a síkon, s a nevetések – melyek zsírosaknak mondhatók – is el fognak csattanni a háttérben; de azért mégiscsak kár, ha megszakad kis időre az eddig 157 évadon át folyamatos Nemzeti-előadások lánc. Mert hogy 1999 nyaráig, amikor lejár Ablonczy László úr igazgatói megbízatása, és életbe lép a Bálint Andrásé, még egy ex-NDK-építőbrigád sem képes felhúzni egy Nemzetit a (nekik) Engels téren, akkor sem, ha bizonyos Dzsugastotsicher Vili pallér irányítaná is a munkát, az halálbiztos. Hát ha még a színházakra oly nagyon jellemző világitó-, emelő-, süllyesztő- és forgóberendezések beépítését is megemlítjük!... A dolog tehát terv szerint „alakítatik”, tisztelt Lócsei Gabriella, mint budi a nyárikonyha mellé! Hogy legyen mi büzhődjék Dániában!

Na és a demokrácia! Minő öröm! Nekem! Külön! Az eljárás demokratikus kifinomultsága! Hol van ettől például a románok barbársága, akik kétszáz rendőrrel (nincs igazam!, többen voltak!, jelen voltam!) telepítették be a román apácákat a székelyudvarhelyi Csereháton a magyar célra felhúzott középületbe – minisztériumi utasításra és felügyelettel. Azok a kis primitívek!

Ehhez képest a mi Magyar Bálintunk egy Bill Gates a golyós számítógépek piacán!

Ahol bűn van, ott azonban nem késik a bűnhődés. Nem a miniszter-taticskó fog bűnhődni, ugyan már, ne ízetlenkedjünk, szerkesztő úr! Ő csak beírja nevét a történelembe, a névrokon édesapja mellé, *Adalékok a Nemzeti Színház újabb kori történetéhez* virtuális címmel. Én tényleg visszatérnék a bűnökhöz: mi volna, ha a parlagon heverő termőföldek kellős közepén megélhetési bűnözőket meggátolnánk abban, hogy nyugdíjasokat verjenek agyon vascsővel? A nyilvánosan megvesszőzött taxisgyilkosok és templomgyűjtogatók elmeorvosi vizsgálata pedig szükségtelenné válna esetleg! Hogy ez középkori? barbár? De hát mi legyen egy középkorát és barbárságát kéjesen megélő országban?

Vagy megvárjuk, amíg a helyzet addig fokozódik – esetenként fokozzák! –, amíg a jog helyett a jogon- és törvényenkívüliség veri agyon a bűnt? Ez alkalmasint valakiknek nagyon érdekükben áll.

Budapest, 1997. december 27–29.